

RAPORT ANUAL DE PROGRES

**PRIVIND IMPLEMENTAREA PROIECTULUI „SPORIREA ROLULUI PACIENTULUI
ȘI A COMUNITĂȚII ÎN CONTROLUL TUBERCULOZEI ÎN MOLDOVA” ANUL 2013**

INFORMAȚII GENERALE DESPRE GRANT

Titlul Programului	Sporirea rolului pacientului și a comunității în controlul tuberculozei în Moldova, 2010-2015
Donator:	Fondul Global pentru Combatere SIDA, Tuberculozei și Malariei
Numărul grantului	MOL-T - PAS
Recipientul Principal:	Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS)
Data semnării acordului:	25 octombrie 2010
Finanțarea aprobată pentru perioada a II-a:	Perioada 2: 3,631,773.00 Euro
Durata perioadei a II-a:	01 ianuarie 2013 – 31 decembrie 2015
Perioada de raportare:	01 ianuarie 2013 – 31 decembrie 2013

ACRONIME ȘI ABREVIERI

AFI	Asociația Obștească „AFI”
AMP	Asistența Medicală Primară
APL	Autoritate Publică Locală
BOM	Biserica Ortodoxă a Moldovei
CCSTB	Centru Comunitar pentru suportul pacienților cu tuberculoză
CNC	Consiliul național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei
DOT	Tratament Direct Observat
DOTS	Directly Observed Treatment, Short Course (tratament de scurtă durată direct observat)
Fondul Global	Fondul Global pentru Combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei (FG)
FSM	Fundația Soros-Moldova
HIV	Virusul Imunodeficienței Umane
IFP	Institutul de Ftiziopneumologie "Chiril Draganiuc"
M&E	Monitorizare și Evaluare
MDR-TB	Tuberculoză multi-drogrezistentă
MMPSF	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
MS	Ministerul Sănătății
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
ONG	Organizație Neguvernamentală
PGM	Program de Granturi Mici
PNCT	Programul Național de Control al Tuberculozei
PTH	Persoanele care trăiesc cu HIV
SIDA	Sindromul Imunodeficienței Umane
SR	SubRecipient
RP	Recipient Principal
TB	Tuberculoză
USMF	Universitatea de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”
XDR-TB	Tuberculoză cu rezistență extinsă

CUPRINS

INTRODUCERE	4
DESCRIEREA GENERALĂ A PROIECTULUI	5
SUMARUL REALIZĂRILOR	7
ACTIVITĂȚILE IMPLEMENTATE ȘI REZULTATELE.....	9
OBIECTIVUL 1. FORTIFICAREA IMPLICĂRII COMUNITĂȚII ȘI EXTINDEREA PARTENERIATULUI PENTRU CONTROLUL EFECTIV AL TB	9
OBIECTIVUL 2. ASIGURAREA UNUI MANAGEMENT EFICIENT AL CAZURILOR DE TB PRIN SUPORTUL PACIENȚILOR ȘI FORTIFICAREA CAPACITĂȚILOR SISTEMULUI DE SĂNĂTATE	16
INDICATORII DE PERFORMANȚĂ AI PROGRAMULUI	24
UTILIZAREA FONDURILOR.....	27

INTRODUCERE

Ca urmare a necesității controlului tuberculozei în Republica Moldova, precum și costului ridicat al intervențiilor complexe în domeniu, Consiliul național de coordonare a Programelor Naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei a aplicat pentru suport financiar suplimentar de la Fondul Global de Combatere SIDA, Tuberculozei și Malariei în cadrul Runde a 9-a.

În rezultat, Fondul Global a aprobat finanțarea Aplicației înaintate de CNC în scopul susținerii activităților stipulate în Programul Național de Control al Tuberculozei.

Începând cu Runda a 8-a, în conformitate cu cerința donatorului, este implementat mecanismul dublu de urmărire a finanțării (Dual tracking finance), respectiv resursele financiare ale Fondului Global destinate țării sunt gestionate prin intermediul a doi Recipienți Principali (RP) - guvernamental și neguvernamental.

Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS), organizație independentă, neguvernamentală, necomercială și non-profit, a fost selectată în calitate de Recipient Principal neguvernamental de către CNC, în baza unui concurs deschis și transparent.

Astfel conform acordului de grant nr. MOL-T-PAS, implementarea grantului este împărțită în două perioade: prima perioada fiind realizată - 01 octombrie 2010– 31 decembrie 2012, și a doua perioadă este programată pentru 01 ianuarie 2013-31 decembrie 2015.

În conformitate cu Aplicația țării și acordul de grant, în perioada a doua de implementare sunt determinați trei Sub-recipienți pentru implementare a anumitor componente ale programului:

- Fundația Soros-Moldova;
- Asociația Obștească "AFI" (ex-ONG "Carlux");
- IMSP Institutul de Ftiziopneumologie "Chiril Draganiuc".

Centrul PAS împreună cu Sub-recipienții implementează activitățile grantului în colaborare cu Consiliul național de coordonare a Programelor Naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei, Ministerul Sănătății, Programul Național de Control al Tuberculozei, instituțiile din subordinea ministerului, autoritățile publice locale, Oficiul OMS din Moldova și organizațiile neguvernamentale active în domeniul TB.

DESCRIEREA GENERALĂ A PROIECTULUI

TB a devenit o problemă majoră de sănătate publică, după ce Moldova a obținut independența în 1991 și continuă să reprezinte o povară mare pentru populația țării. Rata estimativă de cazuri notificate este de 170 per 100,000 persoane, ceea ce plasează Moldova pe locul trei în rândul celor 53 de țări cu cea mai înaltă rată de notificare din Regiunea Europeană conform Organizației Mondiale a Sănătății (Supravegherea Tuberculozei în Europa, ECDC, 2009).

Tratamentul sub directă observare, curs scurt (DOTS) este strategia oficială pentru controlul TB în Moldova. DOTS a fost adoptat spre sfârșitul anului 2001 și a fost implementat în întreaga țară la începutul anului 2004, inclusiv sectorul penitenciar și regiunea Transnistreană. Directivele orientate spre reducerea poverii prin tuberculoză în Republica Moldova sunt stabilite în cadrul Programului Național de Control al Tuberculozei (PNCT) pentru anii 2011 – 2015 (Hotărârea Guvernului nr.1171 din 21 decembrie 2010).

Comparativ cu alte țări din Europa de Est, Republica Moldova se confruntă cu o povară mare a tuberculozei rezistente. Aceasta reprezintă un obstacol semnificativ pentru controlul eficient al epidemiei TB. Prevalența TB Multidrogrezistentă (TB-MDR) în 2009 a fost de 22,3% în rândul cazurilor noi de TB și 67.8% în rândul cazurilor de TB tratate anterior.

În pofida faptului că în anii 2005-2009 în Moldova a crescut rata de detectare a cazurilor noi de TB, rata cazurilor cu testul la spută pozitiv care au fost tratate cu succes nu s-a schimbat, sau chiar mai rău, a scăzut. Acest fenomen ar putea avea câteva cauze: prima cauză este confirmată și constată în implementarea insuficientă a Tratamentului direct observat (DOT) în faza de ambulator a tratamentului. Conform rezultatelor vizitelor de evaluare ale Programului Național de Control al TB, numai 65% din pacienți urmează DOT în faza de continuare a tratamentului. Este evident că implicarea societății civile, a persoanelor cu TB și HIV, a mass-media și a comunității în general este crucială pentru succesul general în combaterea epidemiei și în realizarea țintelor pentru controlul TB și a țintelor de Dezvoltare a Mileniului în domeniul sănătății.

Guvernul Republicii Moldova este determinat să-și respecte angajamentul pentru combaterea maladiei și își mărește alocațiile financiare, resursele umane și cele ce țin de infrastructură pentru atingerea acestui scop. Cu toate acestea, din cauza constrângerilor economice, există discrepanțe financiare majore între fondurile disponibile și cele necesare pentru a realiza țintele ce țin de controlul TB, în special în ceea ce privește programele sociale și mobilizarea comunității.

Consiliul Național de Coordonare (CNC) al Republicii Moldova a elaborat o propunere pentru runda a 9 a Fondului Global intitulată "Sporirea rolului pacientului și a comunității în controlul tuberculozei în Moldova", în colaborare cu Guvernul și a organizațiilor non-guvernamentale (ONG), care va fi parte componentă a Programului Național de Control al Tuberculozei (PNCT) și care include un pachet de servicii și activități conexe bazate pe lecțiile învățate și pe capacitățile disponibile care au drept scop soluționarea curențelor de finanțare și cele existente în prestarea anumitor servicii fiind direcționate spre reducerea nivelului de epidemie în Moldova. Din 1 octombrie

2010, a fost lansată implementarea a R9 în paralel cu activitățile planificate pentru cel de al doilea an din runda 8. Cu scopul de a îmbunătăți activitățile de implementare din cadrul ambelor runde, Fondul Global a consolidat aceste două runde în cadrul Grantului Nr. MOL-T-PAS.

Scopul general al ambelor runde consolidate este controlul TB prin accelerarea acțiunilor întreprinse de comunitate și societatea civilă pentru a opri răspândirea TB și pentru a reduce povara tuberculozei sensibile și rezistente în Republica Moldova. Prin realizarea obiectivelor Proiectului, Moldova contribuie la campania colectivă Stop TB. În timp ce fortificarea principalelor intervenții DOTS rămâne să fie cerința esențială pentru prevenirea rezistenței, în condițiile în care MDR-TB continuă să fie o mare povară, diagnosticarea timpurie și tratamentul adecvat a cazurilor cu forme de tuberculoză drog rezistente (TB-DR) sunt necesare pentru succesul general în combaterea epidemiei și în realizarea Țintelor de control al TB și a Țintelor de Dezvoltare a Mileniului în domeniul sănătății.

Beneficiarii programului sunt toți pacienții cu tuberculoză din țară, atât cei cu tuberculoză sensibilă cât și cei cu forme rezistente la medicamente, pacienții vulnerabili, familiile grupurilor Țintă, deținuții, personalul medical implicat în diagnosticare; personalul medical care este implicat în managementul și tratamentul cazurilor de TB sensibilă și TB-MDR, personalul care are contribuții la Programul Național de Control al Tuberculozei, și populația generală.

Grantul "Sporirea rolului pacientului și a comunității în controlul tuberculozei în Moldova 2010-2015" începând cu 01 Ianuarie 2013 a trecut în faza II de implementare. Perioada a II a grantului va fi realizată în anii 2013-2015.

Scopul programului:

Scopul programului este reducerea poverii tuberculozei în Republica Moldova.

Obiectivele programului:

- 1) Fortificarea implicării comunității și extinderea parteneriatului pentru controlul efectiv al TB.
- 2) Asigurarea unui management eficient al cazurilor de TB prin suportul pacienților și fortificarea capacităților sistemului de sănătate.

Direcțiile de activitate:

- Fortificarea capacității Centrelor Comunitare pentru suportul tratamentului pacienților în condiții de ambulatoriu;
- Acordarea de granturi ONG;
- Susținerea implicării grupurilor cu risc înalt de TB: PLWA;
- Sporirea nivelului de informare despre TB prin echipele de la egal la egal;
- Organizarea campaniilor de comunicare și mobilizare socială;
- Suport motivațional al pacienților sensibili cu TB;
- Suport motivațional al pacienților cu tuberculoză multidrog-rezistentă;
- Fortificarea capacităților personalului medical din domeniul tuberculozei;
- Fortificarea capacităților personalului medical din medicina primară în managementul cazurilor de tuberculoză.

SUMARUL REALIZĂRILOR

În anul 2013, un set de activități au fost implementate spre a fortifica implicarea comunității și extinderea parteneriatului pentru controlul efectiv al TB, ca o continuare la cele lansate în prima fază a grantului:

În cadrul a 10 instituții medico- sanitare publice și-au continuat activitatea Centrele Comunitare pentru suportul pacienților cu tuberculoză. Au fost realizate diferite activități pentru a sprijini serviciul de ftiziopneumologie în oferirea serviciilor medicale, de consiliere și asigurare a suportului în obținerea asistenței sociale și juridice pacienților, la necesitate. Adicional, Centrele Comunitare au organizat măsuri cu scop de informare și mobilizare a comunității privind prevenirea răspândirii TB, inclusiv în colaborare cu autoritățile publice locale.

O altă direcție în sporirea rolului și implicării comunității în realizarea programului TB este extinderea numărului de organizații non-guvernamentale (ONG) și dezvoltarea capacităților acestor organizații. ONG-urile completează activitățile serviciului de sănătate în informarea și educarea societății, co-participarea la tratamentul DOT, identificarea grupurilor vulnerabile și redirecționarea lor spre instituțiile sanitare. În anul de raportare au activat 9 ONG în domeniul controlului TB, inclusiv o societate în regiunea Transnistria.

De asemenea, programul susține activități orientate spre intensificarea colaborării programului de control al TB și HIV, inclusiv prin creșterea implicării comunității relevante, formarea grupurilor de suport al pacienților și oferirea suportului în dezvoltarea capacității lor prin acordarea de granturi. La cele 4 sesiuni de informare au participat 69 de persoane – reprezentanți ai organizațiilor membre ale Ligii Naționale PTH.

O componentă semnificativă a proiectului "Sporirea rolului pacientului și a comunității în controlul tuberculozei în Moldova" reprezintă activitățile de advocacy, comunicare și mobilizare socială (ACSM). Scopul acestor acțiuni este de a sensibiliza populația generală și a anumitor grupuri vulnerabile cu privire la tuberculoză (TBC), obținerea unei participări mai active a comunității pentru a menține tuberculoza sub control. Educarea și informarea pacientului, comunității, persoanelor cheie din sistemul de sănătate și din sistemele aferente, cât și mobilizarea societății în reducerea poverii TB, reprezintă o componentă majoră din programul de finanțare, fiind o continuitate a activităților de pledoarie și comunicare, lansate în anii precedenți. În acest sens sunt folosite diverse instrumente de implementare, cum ar fi: dezvoltarea rețelei de educatori de la egal la egal, elaborarea diverselor produse informaționale despre control TB în funcție de grupul țintă, formarea cunoștințelor despre TB pentru jurnaliști, motivarea jurnaliștilor în abordarea subiectelor ce țin de informare și educare în domeniul TB prin sursele media etc. Au fost organizate 678 de sesiuni informaționale de către voluntarii implicați, cu participarea a 11932 persoane în 2013. Centrul PAS a finanțat difuzarea a 3 clipuri audio la 12 posturi și 5 clipuri video la 16 posturi cu acoperire regională și națională.

O direcție importantă spre îmbunătățirea controlului în domeniul TB, realizată în cadrul grantului este asigurarea unui management eficient al cazurilor de TB prin suportul pacienților și fortificarea capacităților sistemului de sănătate. Creșterea aderenței pacienților la tratament este susținută în cadrul programului prin oferirea unui pachet motivațional complex, fiind evaluată necesitatea fiecărui pacient în parte, cum ar fi: pachet alimentar, set cu produse de igienă, acoperirea cheltuielilor de transport ori asigurarea transportării la domiciliu a medicamentelor, în dependență de caz.

Pe parcursul anului 2013, AO "AFI", în calitate de sub-recipient al Centrului PAS, a înregistrat în programul de suport motivațional sub formă de pachete alimentare 2240 de pacienți noi cu tuberculoză sensibilă, beneficiari de tratament în faza de ambulator pe întreg teritoriul R. Moldova, inclusiv regiunea Transnistreană. Pe parcursul anului 2013, AO "AFI", în calitate de sub-recipient al Centrului PAS, a înregistrat pentru suportul motivațional 578 de pacienți noi cu tuberculoză rezistentă la medicamente, care au primit tratament în faza de ambulator pe întreg teritoriul R. Moldova versus 570 de persoane planificate, inclusiv 87 din regiunea Transnistreană.

De asemenea este prevăzută asistența pacienților cu TB aflați în tratament, la etapa de transfer din sistemul penitenciar în sistemul civil, prin susținerea lor în perfectarea actelor de identitate, în caz că lipsesc, referirea la medicul din teren etc. În a doua jumătate a anului 2013, 26 deținuți aflați în tratamentul TB, eliberați au fost susținuți prin programul tratamentului TB de follow-up.

O altă componentă esențială în cadrul programului este fortificarea capacităților sistemului de sănătate și implicarea tuturor partenerilor în controlul TB. Programul prevede cursuri de instruire, ateliere de lucru, participarea la conferințe peste hotare și la nivel local. Toate acestea au ca obiectiv îmbunătățirea cunoștințelor personalului medical din ftiziopneumologie și din medicina primară, despre managementul cazului de tuberculoză, în funcție de responsabilitățile personalului în acest algoritm. Parte componentă a programului sunt măsurile direcționate spre a îmbunătăți colaborarea serviciului ftiziopneumologic, serviciului medicinei primare și a partenerilor din societatea civilă. Au fost organizate ședințele comune, cu scopul de a aborda și soluționa problemele ce țin de managementul TB. Pe parcursul anului 2013, 167 medici ftiziopneumologi din cadrul instituțiilor de tratament au fost instruiți în managementul cazurilor de tuberculoză TB-MDR în condiții de ambulator. În anul 2013 au fost organizate 5 cursuri de instruire pentru specialiști din sistemul de medicină primară (asistente medicale și medici de familie), cu participarea a 128 participanți.

În cadrul grantului sunt asigurate în continuare activitățile de monitorizarea și evaluare a implementării activităților de control al TB, de către echipa centrală al Programului Național de Control al Tuberculozei. Pe parcursul anului 2013, echipa de monitorizare a IFP "Chiril Draganiuc", în calitate de sub-recipient în cadrul proiectului, a efectuat 168 vizite de monitorizare în raioanele republicii pentru a monitoriza și evalua asigurarea tratamentului TB, și suportului pentru integrare la nivel de comunitate, oferite de către cabinetul ftiziopneumologic și medicina primară din aceste raioane.

Programul de susținere a PNCT include dezvoltarea permanentă a sistemului informațional de supraveghere și monitorizare a TB, curent, ținând cont de noile recomandări ale OMS și cerințe ale PNCT de evidență și raportare.

ACTIVITĂȚILE IMPLEMENTATE ȘI REZULTATELE

OBIECTIVUL 1. Fortificarea implicării comunității și extinderea parteneriatului pentru controlul efectiv al TB

Ref. 2.2. Fortificarea Centrelor Comunitare

Aria serviciilor oferite: Implicarea comunității în controlul TB

Activitatea: Suport echipelor multidisciplinare ale Centrelor Comunitare

Din grantul FG, în 2013 a fost susținută activitatea echipei multidisciplinare din Centrele Comunitare, costurile pentru organizarea diferitor măsuri reieșind din obiectivele stabilite precum:

- susținerea și mobilizarea comunității în vederea prevenirii răspândirii epidemiei (informare și profilaxie) de tuberculoză;
- formarea continuă a aderenței la tratamentul antituberculos;
- identificarea potențialilor beneficiari ai centrului;
- efectuarea tratamentului strict supravegheat (DOT);
- oferirea programelor informaționale și de educare pentru pacienții de tuberculoză;
- acordarea serviciilor de consiliere psihologică, medicală, juridică pentru pacienții cu TB;
- organizarea și acordarea suportului social și DOT la domiciliu pentru persoanele cu TB care nu se pot deplasa;
- organizarea grupurilor de ajutor reciproc pentru persoanele cu TB și familiile acestora;
- asigurarea procesului de reintegrare și reabilitare în conformitate cu planurile individuale și cu standardele de calitate.

Pentru a îmbunătăți aderența pacienților la tratament, echipa Centrului Comunitar a susținut serviciul de ftiziopneumologie prin: vizite la serviciul de medicină primară pentru a urmări derularea tratamentului, ducerea și administrarea comprimatelor antituberculoase la domiciliu pentru pacienții din centrul raional, în dificultate de a se deplasa; instruirea la locul de muncă a personalului din medicina primară etc. Ținând cont, că în centrul Centrul Comunitar activează o echipa multidisciplinară, pacientul cu TB și membrii familiei au beneficiat de suport medical, consiliere psihologică, asistență pentru obținerea suportului social de la autoritățile abilitate și suport juridic, la necesitate.

O serie de activități ale Centrului Comunitar au fost orientate spre mobilizarea comunității, fortificarea colaborării cu autoritățile publice locale, instituții publice și private, pentru participarea lor în realizarea măsurilor de prevenire a răspândirii TB.

Un sumar despre activitățile realizate de Centrele Comunitare în anul 2013 este prezentat în tabelul 1.

Tabelul 1.

Activități realizate de Centrele Comunitare pentru suportul tratamentului pacienților în condiții de ambulatoriu în anul 2013								
Raionul	Vizite de lucru, întruniri							Numărul de pacienți beneficiari de consiliere inițială
	Autoritate a Publică Locală de nivel unu	Autoritate a publică locală de nivel doi	Instituțiile din sectorul de medicină primare	Centrul de Sănătate Publică teritorial	Spitalul Raional (alte departamente)	Alte instituții (din sectorul de educație, ONG, de cult)	Numărul de pacienți evaluați la riscului de întrerupere a tratamentului	
Cahul	13	2	234	42	18	11	86	73
Criuleni	26	1	253	117	2	6	97	97
Glodeni	39	4	327	57	2	216	58	58
Hîncești	32	3	238	5	4	68	189	187
Ialoveni	16	1	257	201	2	27	117	110
Orhei	9	2	325	134	3	37	133	133
Rezina	154	19	183	194	165	50	43	43
Rîbnița					0			
Strășeni	39	2	196	207	3	38	121	70
Ungheni	15	5	257	118	4	60	22	96
Total	343	39	2270	206	203	513	866	867

Întru coordonarea mai bună a activității Centrelor Comunitare, un grup din trei consultanți naționali au oferit asistență tehnică echipelor din Centre, conform prevederilor din grant. În mediu, fiecare consultant oferă asistență tehnică pentru trei Centre Comunitare. Consultanții au stabilit de comun cu Centrele Comunitare planul de lucru anual, determină subiectele pentru abordare în cadrul întâlnirilor cu actorii cheie din teritoriu, identifică soluții pentru gestionarea cazurilor dificile.

Activitatea: Instruirea echipelor multidisciplinare ale Centrelor Comunitare

Întru fortificarea capacităților echipei din Centrele Comunitare, în 2013 au fost organizate două cursuri de instruire, în agenda fiind incluse următoarele subiecte:

- Rolul voluntarilor în promovarea cunoștințelor despre TB în rîndul populației.
- Îmbunătățirea abilităților de consiliere și comunicare a membrilor Centrelor Comunitare cu pacienții și membrii familiilor.
- Modificarea practicilor de evidență și raportare.
- Evaluarea performanței Centrelor Comunitare și formularea planurilor de activitate.
- Cadrul legislativ și normativ privind asistența socială în cazul pacienților cu TB.
- Contribuția la detectarea contactilor: informarea și educarea familiei, și celor apropiați: instrumente și metode.
- Comunicarea ca instrument în îmbunătățirea aderenței pacientului la tratament.
- Controlul infecției în TB.

La ambele cursuri au fost prezenți 492 de participanți.

Activitatea: Vizitele de monitorizare / supervizare a Centrelor Comunitare

Activitatea Centrelor Comunitare este monitorizată de echipa PNCT în cadrul programului de monitorizare și evaluare a instituțiilor implicate în controlul tuberculozei și de un consultant, din cadrul proiectului, care efectuează vizite lunare la fiecare Centru Comunitar.

Conform listei de indicatori raportați către Fondul Global, 2 indicatori fac referire la activitatea Centrelor comunitare: a) rata de default printre cazurile noi de TB în Centrele Comunitare, raportat anual și b) numărul persoanelor cu TB, noi transferați la tratament condiții de ambulatoriu beneficiari de suport DOT din partea Centrelor Comunitare, raportat semestrial.

În total, 664 de pacienți cu TB, aflați în faza de tratament de ambulator, au beneficiat de suport DOT din partea celor 10 centre comunitare în 2013, din care: la 31.12.2013- au beneficiat 351 de persoane cu TB au beneficiat de suport DOT din partea Centrelor Comunitare din totalul de 337 programați și la -30.06.2013 – au beneficiat 313 de persoane cu TB, de asistență din partea Centrelor Comunitare din totalul de 337 programați.

Al doilea indicator, raportat anual, a fost atins prin obținerea micșorării ratei de default printre cazurile noi de TB în Centrele Comunitare până la 4,82% pentru cohorta anului 2012, comparativ cu ținta de 10%. Datele raportate indică că indicatorii au fost realizați.

Ref. 2.3. Programul de granturi mici pentru ONG

Aria serviciilor oferite: Implicarea comunității în controlul TB

Activitatea: Granturi pentru ONG în îmbunătățirea controlului TB la nivel de comunitate

În 2013, Fundația Soros-Moldova a acordat 10 granturi în domeniul tuberculozei implementate de 9 ONG în 10 teritorii, inclusiv în regiunea transnistreană (anexă).

Granturile aprobate de Fundația Soros - Moldova au fost orientate spre acoperirea problemelor stringente ale programului de control al TB precum: menținerea în tratament a persoanelor bolnave de TB cu risc sporit de abandon, persoanele UDI, boschetarii, migrați și deținuți; asigurarea diagnosticării precoce a TB în rândul reprezentanților grupurilor vulnerabile de populație; creșterea rolului pacientului și comunității;

Activitățile realizate de ONG în perioada indicată au fost:

- Creșterea aderenței la tratament al pacienților cu TB, fiind reintorși în tratament 105 pacienți cu risc de abandon;
- Educarea și informarea pacienților: 2133 vizite s-au efectuat la persoane care au fost pierduți din supraveghere sau cu risc de pierdere din supraveghere;
- Informarea și educarea membrilor familiilor: 893 vizite au fost realizate la domiciliul membrilor familiei pacienților cu risc de pierdere din supraveghere;
- Îmbunătățirea depistării tuberculozei: în total, 1749 persoane din grupa de risc de TB au fost readresați către instituțiile medicale, fiind investigați la tuberculoză 1439 persoane, din care 128 au fost diagnosticați cu tuberculoză;
- Suport psihologic și social: 1878 sesiuni de consiliere oferite pacienților cu TB sau persoanelor cu risc de TB;
- Sesiuni de consiliere a lucrătorilor în teren: 888 sesiuni de consiliere oferite utilizatorilor de droguri injectabile (IDU) de către lucrătorii în teren;
- Implicarea comunității: 137 întruniri cu persoane cheie din comunitate, organizate în localitățile rurale cu incidență sporită de TB;
- Sesiuni de informare și educare, cursuri de instruire: 73 de sesiuni au fost organizate la care au participat 2303 persoane;

- 11 mese rotunde despre control TB au fost organizate cu participarea a 157 persoane, reprezentanți ai autorităților publice locale și alte persoane cheie.
- Întruniri cu grupurile de suport: 24 ședințe a grupurilor de suport (TB Club) pentru pacienții cu TB și membrii familiilor lor la care au participat 311 de persoane din Bălți și Șoldanești.

În anul 2013 și-au continuat activitățile ONG cu proiectele lansate în 2012. Unul din aceste proiecte este crearea Platformei Naționale de ONG care activează în domeniul de combatere a TB. Scopul acest Platformei este de a spori sustenabilitatea de implicare a comunității în lupta împotriva tuberculozei în Republica Moldova prin consolidarea poziției ONG-urilor locale care activează în domeniu. În calitate de parteneri ai proiectului sunt ONG-uri active în controlul tuberculozei, instituțiile guvernamentale responsabile de în punerea în aplicare al Programului Național de Control al Tuberculozei. În perioada de raportare ONG a organizat un atelier de lucru cu reprezentanți ai ONG-urilor active în controlul tuberculozei (11-12 aprilie, 2013) cu scopul de a elabora documentul-cadru care va reglementa activitatea ONG-urile în colaborare cu alte instituții din domeniul controlului tuberculozei.

La atelierul de lucru au participat 34 de persoane reprezentând 10 ONG-uri, Programul Național de Control al Tuberculozei, Ministerul Sănătății; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Departamentul Penitenciar; Organizația Mondială a Sănătății.

Agenda de lucru a vizat următoarele subiecte:

- Implicarea părților interesate în TB controla planificarea strategică.
- Analiza contextului și problemele strategice în controlul tuberculozei.
- Dezvoltarea protocolului de cooperare și normelor de exploatare a Platformei Naționale a ONG active în controlul tuberculozei în RM.

Urmare a atelierului de lucru a fost organizat prima ședință a Platformei la 25 Iunie 2015, în Balti, cu participarea a 14 reprezentanți din 9 ONG.

Programul de lucru pentru întrunirea Platformei a inclus următoarele subiecte:

- Reprezentarea platforma națională de ONG active în controlul tuberculozei în CNC al programelor naționale de prevenire și control al infecției HIV / SIDA, ITS și de control al tuberculozei (CNC TB / SIDA)
- Elaborarea Planului de acțiune pentru Platforma Națională ONG active în controlul TB pentru iulie-decembrie 2013.
- Vizite de schimb la ONG-uri din Bălți - "Tinerii pentru Dreptul la Viata", "Speranța Terrei".

Activitatea: Instruirea membrilor ONG în controlul TB

Pe parcursul perioadei de raportare, Fundația Soros Moldova (FSM) a organizat două cursuri de instruire pentru reprezentanții ONG-urilor active în domeniul TB (28-29 Martie 2013 și 6-7 Noiembrie, 2013). La general este prevăzut oferirea unui curs de instruire pentru membrii ONG. În 2013, a fost solicitat de către ONG organizarea unui curs suplimentar cu scop de a dezvolta abilități privind advocacy și implicarea comunității în controlul TB. Cursul a fost organizat cu participarea Platformei Naționale a ONG din TB.

La cursurile de instruire au participat 40 de reprezentanți ai ONG care implementează activități în domeniul controlului TB, oferite de Programul Sănătate Publică în cadrul Programului de Granturi Mici.

Cursul de instruire pentru membrii ONG – urilor active în domeniul TB a avut ca scop aprofundarea abilităților de comunicare pentru sporirea aderenței pacienților cu TB la tratament, formarea abilităților de planificare și organizare a activităților, inclusiv prin crearea parteneriatelor la nivel comunitar. Agendele cursurilor au inclus următoarele module:

- Epidemiologie; indicatorii PNCT.
- Activitățile realizate în cadrul PNCT pentru 2011 – 2015.
- Implicarea comunității în realizarea PNCT.
- Controlul TB conform și legislația RM în domeniu..
- De la tusa la sănătate- comportament ideal al pacientului cu TB. Identificarea barierilor –abordare individuală și în grup.
- Aderență și complianță. Factorii care influențează aderența la tratament. Modele internaționale de îmbunătățire a aderenței.
- Planificare și organizare a activităților de suport a pacienților. Noi modele de consiliere pentru îmbunătățirea aderenței.
- Campanie de advocacy; probleme identificate și definirea obiectivelor pentru pledorie;
- Negocieri și dezbateri publice;
- Comunicare în campania de pledorie. Strategii și tactici de pledorie;
- Procesul de advocacy;
- Mobilizarea comunității: strategii și tehnici de mobilizare a persoanelor cheie locali.

Activitatea: Instruirea voluntarilor de la ONG

Întru asigurarea unei echipe de voluntari informați și pregătiți pentru a susține activitatea ONG, în cadrul grantului este prevăzut organizarea cursurilor de instruire pentru aceste echipe. Voluntarii înrolați de ONG au participat la cursurile de instruire cu genericul "Implicarea comunității în controlul Tuberculozei" realizate de SR FSM. În 2013 au fost organizate 4 cursuri de instruire (18-19 Aprilie, 25-26 Aprilie, 25-26 Iulie, 24-25 Octombrie) cu participarea a 64 de voluntari.

Cursul de instruire "Implicarea ONG în controlul Tuberculozei" include următoarele module:

- Tuberculoza. Aspectele contemporane ale maladiei.
- Grupuri cu risc sporit de îmbolnăvire cu TB, depistarea și examinarea contactilor. Factorii de influență a infecției TB și maladiei.
- Problemele în detectarea, examinarea și monitorizarea tratamentului antituberculos. Aspecte de confidențialitate.
- Detecția pacienților cu TB. Screeningul de TB.
- Capacitățile instituțiilor medicale în detectarea TB. Referirea și însoțirea pacienților la instituția medicală.
- Aspecte ale comunicării eficiente. Bariere. Tehnici de comunicare cu pacienții.

Ref. 2.4. Sporirea implicării comunităților afectate, inclusiv a persoanelor care trăiesc cu HIV **Aria serviciilor oferite: Activități TB/HIV**

Activitatea: Sesiuni de informare pentru membrii Ligii Naționale PTH

În 2013, FSM a organizat 4 sesiuni de informare „Implicarea comunității în controlul TB” după cum urmează: 23 May în Chișinău, 26 Iunie în Bălți, 23 Octombrie în Tiraspol, Iulie 19 la Comrat. La cele 4 sesiuni de informare au participat 69 de persoane – reprezentanți ai organizațiilor membre ale Ligii Naționale PTH.

Sesiunile de informare au inclus următoarele subiecte:

- Tuberculoza. Epidemiologia tuberculozei. Coinfecția HIV/TB;
- HIV și TB: influența reciprocă asupra evoluției maladiei;
- Grupuri cu risc la TB - probleme în depistare și examinare;
- Confidențialitatea.
- Referirea și însoțirea pacienților către instituțiile medico-sanitare publice.
- Screeningul pacienților.
- Formarea parteneriatelor în activitățile de referire și suport social.

Activitatea: Întruniri pentru grupurile de la egal la egal

FSM a oferit un grant ONG, format din foștii pacienți cu TB și/ sau afectați de TB pentru a susține pacienții cu TB și membrii familiilor lor prin activități de informare, educare despre drepturile și responsabilitățile pacienților.

În cadrul proiectului "Împreună spre încheierea tratamentului" implementat de Asociația Națională a Bolnavilor de Tuberculoză (ANBT) din Moldova "SMIT", în perioada 01.03.2013 - 31.12.2013, au fost organizate 20 ședințe de lucru de la egal la egal în 4 instituții specializate în tratamentul TB (IFP, Spitalul Municipal de TB din Chisinau, Spitalul de TB din Vorniceni, și Departamentul de Ftiziopneumologie al Spitalului Municipal din Bălți. La ședințele de la egal la egal au participat 402 pacienți de TB din care: 120 TB pacienți de la IFP, 82 din Spitalul Municipal de TB din Chisinau, 120 pacienți de TB din Spitalul de Tuberculoză Vorniceni, 80 pacienți din Spitalul Municipal Bălți.

Subiectele abordate în cadrul sesiunilor de informare și educare se referă la:

- Determinanții aderenței la tratament.
- Importanța încheierii tratamentului.
- Serviciile de suport oferite pacienților în condiții de ambulator.
- Drepturile și responsabilitățile pacienților.

Activitatea: Dezvoltarea grupurilor de suport reciproc: program de granturi

Întru asigurarea suportului grupurilor de la egal la egal, FSM a acordat în bază de concurs un grant Asociației Naționale a Bolnavilor de Tuberculoză (ANBT) din Moldova "SMIT" cu denumirea -"TB și dezvoltarea capacităților a comunității afectate". Grantul a fost implementat în perioada: 01.07.2013 - 31.12.2013.

Scopul grantului este creșterea aderenței la tratamentul antituberculos a pacienților aflați în condiții de ambulator. Proiectul a fost realizat în colaborare cu 3 centre comunitare din Ungheni, Glodeni și Orhei. Ca rezultat au fost realizate 12 ședințe de la egal la egal cu participarea a 136 de pacienți cu TB monitorizați de către Centrele Comunitare pentru suportul pacienților cu tuberculoză.

Ref.2.5. Creșterea nivelului de conștientizare despre TB prin programe -educatori de la egal la egal
Aria de servicii oferite: ACSM

Componenta advocacy, comunicare și mobilizare socială (ACSM), din grantul "Sporirea rolului pacientului și a comunității în controlul tuberculozei în Moldova" este implementată în mare parte de către Centrul PAS, și pentru o serie de activități sunt implicate diverse organizații non-guvernamentale.

Activitatea: Suportul rețelelor de educatori de la egal la egal, formarea capacităților și supravegherea activității acestora

Implementarea programului –educatori de la egal la egal s-a referit la: suportul rețelelor de educatori de la egal la egal, organizarea sesiunilor de informare de către educatorii de la egal la egal cu populația țintă, formarea supervisorilor și organizarea monitorizării acestor programe.

Astfel, voluntarii înrolați pentru activități de informare pentru populația generală și cele cu risc sporit, au beneficiat de cursuri de instruire pentru dezvoltarea capacităților de informare și advocacy despre TB.

În total, în 2013 au fost instruiți 239 de educatori de la egal la egal, versus 150 planificați. Pentru realizarea acestei acțiuni, Centrul PAS atrage voluntari din diferite organizații non-guvernamentale, care lucrează cu grupurile de persoane vulnerabile („Viața Nouă”, TDV-Bălți), precum și studenți și rezidenți de la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu” și Colegiul Național de Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo” prin Asociația studenților și rezidenților în Medicină din Republica Moldova (ASRM). Deasemenea s-a reușit de a implica asistentele medicale în programul de informare despre TB, care urmează un curs de formare la centrul Centrul de formare profesională a lucrătorilor Medicali cu Studii Medii din Bălți. Centrul PAS desfășoară această activitate cu implicarea Asociației Obștești "Speranța Terrei" (Bălți).

Voluntarii antrenați realizează sesiuni de informare în cadrul campaniilor de informare cu distribuirea materialelor informaționale. Au fost organizate 678 de sesiuni versus 640 sesiuni planificate, cu participarea a 11932 persoane, în 2013.

Ref. 2.6. Campanii de comunicare și mobilizare socială

Aria de servicii oferite: ACSM

Activitatea: Elaborarea, publicarea și distribuirea materialelor informative cu privire la TB în rândul populației generale

În 2013, Centrul PAS a elaborat și publicat diverse materiale (broșuri, pliante, afișe, postere, calendare), pentru pacienți cu TB și populația generală, cât și familiilor acestora, grupurilor vulnerabile, precum persoanele care trăiesc cu HIV (PTH).

Materialele se referă la suportul informațional pacienților cu TB, din ambele sectoare, civil și penitenciar, pentru creșterea complianței la tratament (24.000 unități), informarea despre TB destinate persoanelor cu infecție HIV și bolnavilor SIDA (8000), informare despre HIV/SIDA destinate persoanelor cu TB (11.000) și pentru populația generală (145 000 unități).

Aceste materiale au fost distribuite în timpul evenimentelor de informare (prelegeri, mese rotunde) organizate de PNCT, Centrul PAS, cât și de organizațiile non-guvernamentale implicate în controlul TB, și de centrele comunitare de sprijin pentru pacienții cu TB. Materiale în limba rusă au fost transmise pentru distribuie în teritoriul Transnistriei.

Activitatea: Evenimente de advocacy despre TB la nivel local

Scopul acestor evenimente este de a atrage atenția autorităților locale asupra problemelor de control a tuberculozei, pacienților TB și familiilor lor. Astfel de măsuri facilitează serviciul de ftiziopneumologie din teritorii în acțiunile lor de a obține alocări de fonduri suplimentare pentru această categorie de pacienți, sprijin pentru crearea grupurilor de lucru multidisciplinare în teritorii pentru soluționarea problemelor legate de controlul tuberculozei. Sunt folosite diferite forme de întruniri pentru advocacy: conferințe, mese rotunde, etc. cu participarea reprezentanților autorităților locale și altor parteneri-cheie în controlul TB.

În total în 2013 au fost realizate 12 mese rotunde cu participarea a 671 persoane. Ținta a fost de 125 persoane. Bugetul nu a fost depășit

Activitatea: Prezentarea programelor de televiziune și de radio pentru populație despre TB

Această activitate a inclus elaborarea și prezentarea programelor pentru informare și educație despre TB a populației, crearea și difuzarea clipurilor audio și video, cât și elaborarea pagini tematice în ziare. În 2013, Centrul PAS a finanțat difuzarea a 3 clipuri audio la 12 posturi și 5 clipuri video la 16 posturi cu acoperire regională și națională.

Activitatea: Colaborarea cu mass-media

În 2013, a fost organizat un curs de instruire pentru reprezentanții din mass media, la care au participat 24 de jurnaliști. Scopul acestui curs este de a forma cunoștințe în domeniul TB: prevenire, diagnostic, tratament, implicarea comunității etc.

OBIECTIVUL 2. Asigurarea unui management eficient al cazurilor de TB prin suportul pacienților și fortificarea capacităților sistemului de sănătate

Ref. 3.1. Suport motivațional pacienților cu tuberculoză sensibilă

Aria serviciilor oferite: Suport pentru pacienți

Suportul motivațional pacienților cu tuberculoză sensibilă prevede oferirea de pachete cu produse alimentare, rambursarea cheltuielilor de transport pentru vizitele la IMSP pentru tratament DOT, monitorizarea tratamentului și distribuirea materialelor informative.

Pînă în 2013, din surele FG suportul motivațional a fost sub formă de pachet alimentar, obținut în baza bonului, emis de serviciul de ftiziopneulogie, și valorificat la magazinul contractat în cadrul grantului de SR AFI. Din martie 2013, această formă de suport oferit în baza grantului Fondului Global, este modificată trecând de la pachete alimentare la transfer de bani direct pe cardul personal al pacientului, excepție fiind pacienții din instituțiile penitenciare, pacienții care sunt asigurați cu tratament direct observat la domiciliu și boschetarii care în continuare primesc pachete alimentare. Modificarea formei de suport a fost aprobată prin decizia Grupului Tehnic de Lucru al CCM. Valoarea suportului motivațional a rămas nemodificată. Conform prevederilor grantului, din sursele FG sunt prevăzute surse pentru acoperirea a 50% de pacienții cu TB sensibilă noi înregistrați în tratament în condiții de ambulator.

Pe parcursul anului 2013, AO "AFI", în calitate de sub-recipient al Centrului PAS, a înregistrat în programul de suport motivațional sub formă de pachete alimentare 2240 de pacienți noi cu tuberculoză sensibilă, beneficiari de tratament în faza de ambulator pe întreg teritoriul R. Moldova, inclusiv regiunea Transnistreană.

În prezent, în țară există două surse de finanțare a suportului motivațional: CNAM și FG. Oferirea suportului motivațional pentru pacienții cu TB din sursele CNAM este realizat conform ordinului Ministerului Sănătății și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină al Republicii Moldova (CNAM) # 1285/265A din 20/12/2012 „Cu privire la organizarea tratamentului bolnavilor cu tuberculoză, caz nou și readmis, în condiții de ambulator pacienții cu TB, sub formă de pachete alimentare în valoare de 35 de lei per zi ori 1050 lei per lună. Astfel, suportul motivațional susținut de FG este oferit pacienților cu TB care nu sunt acoperiți din sursele CNAM și au respectat cerința de minimum 25 de vizite la instituția medicală pentru tratamentul DOT. Odată cu introducerea suportului din partea CNAM, cu o valoare totală lunară a costului pachetului mai mare în raport cu valoarea pachetului oferit de FG, pacienții sunt înregistrați în primul rînd în programul CNAM. În același timp, bugetul total pentru programul motivațional al pacienților din sursele CNAM nu acoperă necesitățile totale, și diferența de resurse este susținută din sursele FG. Rambursarea costurilor de transport pentru pacienții care au vizitat cabinetul medicului ftiziopneumolog a fost asigurată pentru 511 persoane de pe ambele maluri ale Nistrului, versus 492 de persoane programate pentru suport, pe parcursul anului 2013.

Activitatea: Îmbunătățirea aderenței la tratament prin fortificarea capacităților grupelor de consilieri.

În scopul îmbunătățirii cunoștințelor și abilităților echipelor de consilieri a fost organizat un curs de instruire de 3 zile pentru 26 persoane în anul 2013. Participanții la curs au fost lucrătorii sociali, medici ftiziopneumologi și reprezentanți ai societății civile, angajați în activități de control al tuberculozei.

Cursul de instruire a avut ca obiectiv: fortificarea capacităților participanților în furnizarea de servicii calitative pentru pacienții cu tuberculoză; dezvoltarea relațiilor de cooperare și comunicare între lucrătorii medicali, sociali și reprezentanții societății civile; îmbunătățirea capacităților în determinarea factorilor care contribuie la întreruperea tratamentului (medicali, sociali, psihologic); managementul conflictelor.

Activitatea: Îmbunătățirea aderenței la tratament: sesiuni de educare și consiliere a pacienților în ambulator

30 de cabinete ale medicilor ftiziopneumologi din țară, cu excepția celor 10 raioane în care sunt create Centre Comunicare, au oferit consiliere pacienților cu TB conform procedurilor stabilite.

Activitatea este coordonată de SR AFI. Anual sunt organizate 120 de sesiuni de consiliere pentru pacienții cu TB.

Activitatea: Educarea pacientului și sesiuni de consiliere psihologică

O componentă indispensabilă a pachetului de servicii și suport pacienților cu TB pe durata tratamentului este informarea, educarea și consilierea. În perioada a doua a grantului a fost considerată pentru finanțare activitatea ce ține de utilizarea Cartei Pacienților pentru Tratarea Tuberculozei și organizarea programelor de educare pentru pacienți.

În 2013, 15 centre de informare și educare al pacienților de tuberculoză (TB), instituite în cadrul spitalelor sau secțiilor de tuberculoză din țară, unde pacienții se află la tratament în faza intensivă (5 în IFP "Chiril Draganiuc", 3 în Spitalul Clinic Municipal de Tuberculoză, Chișinău, 3 în Spitalul Municipal Bălți, Departamentul Tuberculoză, 2 în Spitalul de Tuberculoză Vorniceni și 2 în Spitalul de Tuberculoză Bender) și-au continuat activitatea prin suportul FG. Rolul și responsabilitățile acestor centre este de a informa pacientul despre boala sa, de a educa și dezvolta unele abilități de comportament al pacientului în timpul bolii (eticheta și igiena tusei, elemente de profilactică a TB, etc).

Conform standardului de lucru toți pacienții internați sunt evaluați la etapa de internare și externare privind riscul de abandon și consiliați. De astfel de servicii beneficiază și pacienții cu TB care se adresează la secția consultativă din cadrul IFP.

Ref.3.2. Asistență pentru pacienți cu forme rezistente de TB la medicamente
Aria serviciilor oferite: TB-MDR

Activitatea: Suport pentru aderența la tratament: motivarea pacienților cu TB-MDR

Conform prevederilor grantului, din FG sunt prevăzute surse pentru acoperirea a 85% de pacienții cu TB multidrogrezistentă, noi înregistrați în tratament în condiții de ambulator. Pe parcursul anului 2013, AO "AFI", în calitate de sub-recipient al Centrului PAS, a înregistrat pentru suportul motivațional 578 de pacienți noi cu tuberculoză rezistentă la medicamente, care au primit tratament în faza de ambulator pe întreg teritoriul R. Moldova versus 570 de persoane planificate, inclusiv 87 din regiunea transnistreană.

În penitenciare (nr. 16 și 13), stimulentele au fost distribuite în fiecare zi pacienților, completând rațiunile zilnice de alimente.

Costurile de transport ca rezultat al vizitei la cabinetul medicului ftiziopneumolog pentru monitorizarea tratamentului sau pentru primirea medicamentelor a fost acoperit pentru 511 pacienți cu tuberculoză rezistentă la medicamente versus 492 programați.

O altă activitate spre asigurarea continuității tratamentului este organizarea vizitelor asistenților DOT la domiciliu. Conform indicatorilor stabiliți, în 2013 au fost efectuate 68 de vizite la domiciliu. Practic sunt vizitați pacienții care nu au posibilitatea de a se deplasa la instituția medicală pentru primirea medicamentelor.

SR AO "AFI" în procesul de distribuire a suportului motivațional, organizează validarea datelor și monitorizează programul de suport motivațional.

Activitatea: Asistență tehnică pentru fortificarea activităților de suport al pacienților în cadrul programului de management al TB

Întru consolidarea formulei de suport al pacienților, Centre Comunitare, în baza practicilor curente a fost revăzut regulamentul de activitate și dezvoltat un nou proiect, care include prevederi mai specifice, exprese ce țin de rolurile fiecărui membru de echipă, colaborarea cu partenerii.

Ref.3.3. Fortificarea capacităților personalului medical din serviciul ftiziopneumologic **Aria de servicii oferite: Fortificarea sistemului de sănătate**

Pe parcursul anului 2013, 167 medici ftiziopneumologi din cadrul instituțiilor de tratament au fost instruiți în managementul cazurilor de tuberculoză TB-MDR în condiții de ambulator. În acest sens au fost organizate 2 cursuri de instruire, iunie 2013 și noiembrie 2013. Suplimentar la aceste evenimente a fost organizat un atelier de lucru cu genericul „Managementul cazurilor de tuberculoză rezistentă”, cu invitarea experților internaționali de la OMS și cu participarea a 91 de specialiști. Scopul atelierului a fost prezentarea practicilor de management a MDR-/XDR-TB, prin prisma noilor tehnici de diagnostică și opțiuni de tratament.

Următoarele subiecte au fost discutate în cadrul trainingului:

- Metode moderne în diagnosticul TB. Metode molecular-genetice. Modalități și principii. Algoritmul de diagnostic. Factori de eroare. Definirea rezultatelor microbiologice.
- Actualități în managementul cazului TB- DR: recomandările OMS.
- Noile recomandări ale OMS pentru definiția cazului de tuberculoză, evidența și raportarea cazurilor de tuberculoză.
- Managementul cazului de TB MDR în asociere cu alte patologii și în situații speciale.
- Managementul medicamentelor antituberculoase de linia a doua și tratamentul reacțiilor adverse. Raportarea reacțiilor adverse.
- Aderența la tratamentul formelor rezistente de TB.
- Managementul cazului de TB XDR. Noțiuni de îngrijiri paliative.
- Provocările managementului contactilor cu cazurile de MDR/XDR.

Una din activitățile de bază ale proiectului „Sporirea rolului pacientului și a comunității în controlul tuberculozei în Moldova”, finanțat de către Fondul Global și implementat prin intermediul Centrului pentru Politici și Analize în Sănătate, este îndreptată spre consolidarea capacităților medicilor ftiziopneumologi în managementul cazurilor de tuberculoză, în special cazurilor de tuberculoză la copii. Adicional la cursurile de instruire planificate în 2013, a fost primită aprobarea Fondului Global pentru organizarea unui curs de instruire în managementul TB la copii.

În conformitate cu planul de lucru al Programului Național de Control al Tuberculozei și al activităților Proiectului de control al tuberculozei în Moldova, la 5 decembrie 2013 s-a organizat cursul cu tema “Actualități în managementul cazurilor de tuberculoză la copii”.

Scopul a fost de a prezenta ultimele modificări în standardele de tratament al copiilor recomandate de OMS și pregătirea personalului medical din serviciul ftiziopneumologic în gestionarea corectă a medicamentelor antituberculoase în forme pediatrice, care au fost livrate R. Moldova în baza aprobării cererii de grant, în Noiembrie 2013 de către GDF. În total au beneficiat de instruire 27 specialiști.

Activitatea: Participarea personalului din echipa de implementare a Programului Național de Control al Tuberculozei și echipa Monitorizare și Evaluare la cursuri de instruire și evenimente internaționale peste hotarele țării

În 2013, Centrul PAS a acoperit cheltuielile aferente participării la evenimente internaționale, după cum urmează:

1. Atelierul de lucru 16 Wolfheze, Olanda, Mai 2013- 1 persoană de la ONG AFI.
2. "Conferința Internațională UNION a 44 -a, 30 Octombrie-3 Noiembrie 2013, Paris, Franța- 1 persoană de la Catedra de Ftiziopneumologie a USMF "Nicolae Testemițanu", 1 persoană din cadrul IFP "Chiril Draganiuc" și 1 persoană de la DIP.
3. 34-lea Congres al Societății Europene de Micobacterologie, Florența Italia, 20 Iunie -3 Iulie, 2013- 1 persoană din cadrul IFP "Chiril Draganiuc".

4. Curs de instruire - Crearea designului și abordări de inginerie în controlul infecției, Boston, SUA, 5- 16 August 2013- 1 persoană din cadrul IFP "Chiril Draganiuc".
5. Conferința Anuală ERS, Septembrie 7-11,2013, Barcelona Spania- 1 persoană din cadrul IFP "Chiril Draganiuc".
6. Curs de instruire, TB- managementul medicamentelor, Alma- Ata, Kazahstan, 24-26 Septembrie, 2013- 1 persoană din cadrul IFP "Chiril Draganiuc".
7. Școala de management în sănătate publică, USMF -3 persoane din cadrul IFP "Chiril Draganiuc".

Activitatea: Vizite de monitorizare de către PNCT

Pe parcursul anului 2013, echipa de monitorizare a IFP "Chiril Draganiuc", în calitate de sub-recipient în cadrul proiectului, a efectuat 168 vizite de monitorizare în raioanele republicii, pentru a monitoriza și evalua asigurarea tratamentului TB, și suportului pentru integrare la nivel de comunitate, oferite de către cabinetul ftizipneumologic din aceste raioane. Conform planului de lucru și bugetului în anul 2013 au fost planificate 160 vizite de monitorizare. Indicatorul a fost atins.

Activitatea: Asistență tehnică în îmbunătățirea sistemului informațional în TB

Intru asigurarea dezvoltării sistemul național de management informațional în TB, respectând noile recomandări ale instituțiilor internaționale, și provocările înregistrate în utilizarea acestui sistem, s-a contracta serviciile a consultanților naționali pentru evaluarea și ajustarea sistemului conform necesităților. Activitatea este în derulare.

Ref.3.4. Fortificarea capacităților personalului medical din serviciul de medicină primară
Aria de servicii oferite: Fortificarea sistemului de sănătate

Activitatea: Fortificarea capacităților personalului medical din sectorul de medicină primară

În anul 2013 au fost organizate 5 cursuri de instruire pentru specialiști din sistemul de medicină primară, atât asistente medicale, cât și medici de familie, cu participarea a 128 participanți. Cursurile de instruire aveau ca scop de a fortifica cunoștințele cu referire la tratamentul direct supravegheat al pacienților cu TB, implicarea comunității în suportul pacienților cu TB. Cursurile pentru medicina primară au fost organizate în colaborare cu USMF, și Școala Medicală în continuare a modelului de integrare a cursurilor stabilite în cadrul grantului în programul de instruire continuă a cadrelor medicale. Această practică a fost instituită la solicitarea USMF, de Centrul PAS în cadrul implementării Runderi a 6-a a grantului FG pentru controlul tuberculozei.

Activitatea: Conferință inter-raională pentru serviciul de medicină primară și cel de ftizipneumologie.

Pentru fortificarea colaborării dintre sectorul specializat în TB și medicina primară, este prevăzut organizarea semestrială a conferinței inter- raionale. În 2013 au fost organizate 2 conferințe regionale prin invitarea specialiștilor din serviciul de ftizipneumologie, sectorul de medicină primară, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, autoritatea publică locală, ONG, reprezentanți ai autorității publice locale. În total au participat 355 persoane. Temele discutate au fost: „Organizarea tratamentului de tuberculoză în condiții de ambulator și creșterea rolului comunității,” și „MDR TB – o problemă de sănătate publică”.

Anexă

Lista ONG-urile care au implementat proiecte în domeniul TB în cadrul Programul de Granturi Mici în 2013:

#	Denumirea ONG-ului	Denumirea proiectului	Obiectivul proiectului	Perioada de implementare a proiectului	Localitățile acoperite cu servicii în cadrul proiectelor
1	„Tinerii pentru Dreptul la Viață”	„Activități de prevenire, identificare timpurie și referire pentru tratament a grupurilor de risc în mun. Bălți”	Creșterea nivelului de identificare timpurie, referire către diagnostic și menținere în tratament a persoanelor cu TB din mediul utilizatorilor de droguri injectabile (UDI). Dezvoltarea parteneriatelor sociale între programele de reducere a riscurilor, instituțiile sanitate implicate în tratamentul TB și medicii ftiziopneumologi.	01.01.2013-31.12.2013	Mun. Bălți
2	”Programe Medico-Sociale”	”Suportul social și psihologic pacienților cu TB”	Reducerea mortalității și morbidității TB în regiunea transnistreană, reducerea abandonului și îmbunătățirea aderenței la tratament.	01.03.2013-31.10.2014	Mun. Tiraspol, or. Bender
3	Asociația Națională a Bolnavilor de Tuberculoză (ANBT) din Republica Moldova “SMIT” (Societatea Moldovei împotriva Tuberculozei)	”Sustținerea și instruirea pacienților cu tuberculoză”	Sporirea aderenței la tratamentul antituberculos a persoanelor cu TB din raionul Florești și sporirea depistării precoce a maladiei la persoanele din grupul de risc.	01.03.2013-28.02.2014 01.02.2012-31.12.2012	Raionul Fălești
4	„Pentru Prezent și Viitor”	„Sporirea rolului pacientului și comunității în controlul TB în Chisinau”	Reducerea răspândirii infecției între pacienții cu TB cu risc sporit de abandon și persoane cu risc sporit de infectare și îmbolnăvire TB (contacti	01.01.2013-31.12.2013	Municipiul Chișinău și suburbiile orașului (Grătiești, Stăuceni, Cricova, Budești,

			și persoane UDI)		Bubuieci, Crușești, Vadul lui Vodă)
5	"AFI"	"Crearea accesului persoanelor fără loc de trai de pe teritoriul Municipiului Chișinău la servicii de diagnostic și tratament TB"	Diminuarea mortalității și morbidității TB în rândul persoanelor fără loc permanent de trai din municipiul Chișinău prin implicarea comunității în controlul TB	15.04.2013-31.12.2013	Mun. Chișinău
6	„Speranța Terrei”	”Să luptăm împreună împotriva Tuberculozei –”	Sporirea aderenței la tratament a pacienților cu TB aflați în tratament din Bălți și Șoldănești; Identificarea precoce a cazurilor de TB în rândul persoanelor fără loc permanent de trai din municipiul Bălți.	01.07.2013-31.12.2013	Mun. Bălți
7	„Asociația Psihologilor Tighina”	„Oportunități de implicare a resurselor și capacităților locale în controlul Tuberculozei”	Sporirea ratei succesului tratamentului antituberculos prin implicarea resurselor și capacităților locale în raionul Căușeni.	01.03.2013-31.12.2013	Raionul Căușeni
8	”Centrul de Asistență și Intervenții Comunitare”	”Viața fără Tuberculoză”	Creșterea mobilizării sociale la nivel local pentru consolidarea capacităților actorilor locali pentru a consolida eforturile pentru prevenirea și reducerea numărului de îmbolnăviri cu TB în comunitățile din raionul Telenești	01.03.2013-31.12.2013	Raionul Telenești
9	”Centrul de Asistență Socială Casa Speranțelor”	”Prin eforturi comune spunem „Nu” Tuberculozei”	Controlul răspândirii tuberculozei în raionul Soroca prin creșterea nivelului de informare a cetățenilor și asigurarea suportului divers	01.03.2013-31.12.2013	Raionul Soroca

			pacienților cu TB pentru a spori aderența la tratamentul antituberculos.		
10	"AFI"	„Grupurile comunitare din raionul Anenii – Noi împotriva tuberculozei”	Reducerea mortalității și morbidității TB în raionul Anenii – Noi	01.08.2012- 31.07.2013	Raionul Anenii-Noi

INDICATORII DE PERFORMANȚĂ AI PROGRAMULUI

La finele semestrului II al anului 2013 performanța medie a indicatorilor de proces este de 124% . Din 10 indicatori de proces în baza cărora se măsoară performanța programului țintele au fost depășite pentru 9 indicatori, iar unul a fost atins în proporție de 89%. Tabelul de mai jos prezintă rezultatele atinse pentru fiecare indicator versus ținta.

Rating-ul general acordat de Fondul Global grantului TB implementat de Centrul PAS este A2.

Numărul grantului	MOL-T-PAS			
Actualizarea progresului pe grant - Perioada de raportare	Ciclu:	Semestri al	Numărul	11
Actualizarea progresului pe grant - Perioada acoperită	Data de început:	1-Ian-2010	Data de final :	30-Jun-2015
Actualizarea progresului pe grant - Numărul	11			

Nr.	Indicatori	Țintele semestrului 8 ¹	Rezultatele obținute în semestrul 8 ²	0 - 59% 60 - 89% > 90%	Comentarii
1	Numărul de pacienți înregistrați în programul DOTS care au beneficiat de stimulente pentru sporirea complianței la tratament	1125	1003	89%	Pe parcursul semestrului 2 al anului 2013, 1003 pacienți cu TB înregistrați în programul DOTS au primit stimulente pentru îmbunătățirea respectării tratamentului din numărul total de 2365 pacienți cu TB în faza de ambulator. Indicatorul este atins în proporție de 89,2%. Motivul variației: În prezent, în țară există două surse de finanțare a stimulentele de suport: CNAM și FG. SR AFI a informat coordonatori TB teritoriali despre necesitatea de a prezenta lista de pacienți cu TB sensibila care nu au fost acoperiti de CNAM pentru a fi considerați în programul de suport

¹ cumulative pe durata programului

² cumulative pe durata programului

					motivațional susținut de FG. La sfârșitul anului, coordonatorii TB au fost axați pe consumul bugetului CNAM-lui astfel înregistrându-se cei mai mulți pacienți pentru suportul motivațional oferit de CNAM. RP așteaptă să fie luată decizia finală de PNCT și CNAM privind posibilitatea de a modifica Ordinul MS pentru acordarea suportului motivațional din diferite surse, subiect care a fost discutat în primul semestru al anului 2013.
2	Numărul și procentul de pacienți înregistrați în programul DOTS Plus care au primit stimulente pentru sporirea complianței la tratament	285	290	102%	În a doua jumătate a anului 2013, 290 de pacienți MDR-TB au primit stimulente pentru îmbunătățirea respectării tratamentului din numărul total de 358 pacienți MDR-TB în faza de ambulator. Indicatorul este atins.
3	Numărul de voluntari, membri din echipele multidisciplinare, reprezentanți ai ONG-urilor instruiți în aspecte DOT și controlul tuberculozei la nivel de comunitate	55	69	125%	În semestrul 2, în total 69 de persoane au fost instruite, dintre care: 21 de persoane din echipele multidisciplinare din centrele comunitare; 17 persoane din ONG-uri care activează în aspecte comunitare, DOT și TB și 31 voluntari din rețeaua de ONG-uri. Indicatorul este supraindeplinit în proporție de 125,45%. Motivul pentru variație: o instruire suplimentară pe tema "Advocacy și implicarea Comunității în controlul TB" a fost efectuată în luna noiembrie pentru reprezentanții ONG-urilor. Bugetul total inclusiv instruirea suplimentară nu a fost depășit, deoarece au fost utilizate economiile obținute.
4	Rata abandonurilor cazurilor noi de TB în cadrul centrelor comunitare	10%	5%	150%	Numărul de abandonuri printre cazurile noi cu frotiu-pozitiv pacienții de TB pulmonară înregistrați pentru tratament per an-17. Numărul pacienților noi cu frotiu-pozitiv pulmonare TB înregistrați pentru tratament în aceeași perioadă specificată-352. Datele prezentate de NTP sunt date preliminare. Conform Regulamentului, datele validate vor fi disponibile la PNCT la următorul PUDR. Rezultatul obținut este o dovadă ce ține de confirmarea și consolidarea poziției și colaborării cu autoritățile locale/parteneri/comunitate din partea Centrelor Comunitare, în al doilea an de la lansarea lor.
5	Numărul pacienților noi cu TB aflați în faza de ambulator care au beneficiat de suportul DOT în cadrul centrelor	337	351	104%	351 pacienți noi cu TB au fost acoperiți cu servicii de comunitate (centre comunitare și ONG-uri) ei au primit cel puțin 25 intervenții DOT pe parcursul a o luna (vizite la centrul de DOT de către pacient

	comunitare				sau vizite la pacient de suporterii DOT pentru consumul de medicamente). Indicatorul este realizat în proporție de 104,15%. Motivul pentru variații: AO AFI a inclus și înregistrat toți pacienții noi de TB prevăzuți în listele centrelor comunitare care au respectat 25 DOT.
6	Numărul de persoane (pacienți TB, TB/HIV și familiile lor) care au fost instruiți de către grupurile de la egal la egal	200	202	101%	Pe parcursul perioadei de raportare, 202 de persoane (TB/HIV pacienții și familiile lor) au beneficiat de suport de la egal la egal. Indicatorul este atins.
7	Numărul de educatori de la egal la egal, jurnaliști la nivel național și regional, persoane-cheie din republică instruiți în TB și TB/HIV	150	176	117%	În semestrul 2, 176 persoane au fost instruite, dintre ei: 84 reprezentanți ai autorităților locale au participat la atelier de lucru în TB și TB/HIV și 68 educatori de la egal la egal instruiți să efectueze lucrul informațional pe TB și 24 jurnaliști; Indicatorul este supraindeplinit. Motivul pentru variație: s-a mărit numărul de jurnaliști pentru participare la cursul de formare.
8	Numărul de personal din serviciu TB instruit în managementul TB-MDR	25	52	208%	În semestrul 2, în total, 52 persoane din serviciu TB au fost instruite în managementul TB-MDR. Indicatorul este supraindeplinit. Motivul: din moment ce Republica Moldova a fost acceptată pentru un grant de medicamente antituberculoase în forme farmaceutice pentru copii și ținând cont de noile recomandări ale OMS privind managementul TB la copii s-a organizat un curs de instruire suplimentar pentru specialiștii cheie în TB antrenați în tratamentul copiilor cu TB. Bugetul nu a fost depășit.
9	Procentul de deținuți înrolați în tratamentul TB și susținuți prin programul tratamentului TB de follow-up)	95%	100%	105%	În a doua jumătate a anului 2013, au fost eliberați 26 deținuți aflați în tratamentul TB. Toți aceștia au fost susținuți prin programul tratamentului TB de follow-up).
10	Numărul de lucrători medicali instruiți în managementul de caz, probleme de îngrijire comunitară, lucru informațional cu diferite grupuri de populație	75	104	139%	În a doua jumătate a anului 2013, au fost instruiți în total 104 cadre medicale. Indicatorul este supraindeplinit. Motivul pentru variație: un curs de instruire planificat pentru primul semestru din 2013 a fost transferat pentru al doilea semestru.

UTILIZAREA FONDURILOR

Bugetul cumulativ programat pentru debursare este de 5.281.390,00 Euro, de facto s-a debursat suma de 6.777.482,00 Euro. Rata cumulativă a debursării este de 128%. Diferența dintre suma debursată și suma programată se explică prin faptul că debursările includ sume anuale și o sumă de rezervă pentru trei luni ai următorului an financiar, conform condițiilor de finanțare incluse în acordul semnat cu Fondul Global.

F1: Bugetul și debursările de către Fondul Global - in (€)

